

Wady zgryzu a powstawanie wad wymowy

Wady zgryzu mają istotny wpływ na powstawanie wad wymowy. Dlatego ważnym elementem każdego badania logopedycznego powinna być ocena zgryzu oraz wywiad z rodzicem dotyczący m.in. sposobu żucia i oddychania dziecka. Niejednokrotnie bowiem to właśnie logopeda jako pierwszy zauważa problem nieprawidłowości zgryzowych i zaleca konsultację u lekarza ortodonta. Współpraca tych dwóch specjalistów powinna odbyć się jak najwcześniej. Układ zębów mlecznych warunkuje układ zębów stałych.

Prawidłowy zgryz rozumiany jest jako właściwa pozycja łuków zębowych szczęki górnej i dolnej (żuchwy), tak aby stykały się jak największą powierzchnią (przy czym siekacze górne powinny nieznacznie zachodzić na siekacze dolne). W przypadku, kiedy te warunki nie są spełnione, mówimy o wadzie zgryzu.

Do najczęstszych wad zgryzu należą: przodozgryz, tyłozgryz, zgryz otwarty i zgryz głęboki. W każdym przypadku dochodzi do powstania nieprawidłowości artykulacyjnych, które dotyczą nieprawidłowej wymowy głosek dentalizowanych (s,z,c,dz,sz,rz,cz,dź,ś,ź,ć,dź). W trakcie wypowiedzania tych głosek przy błędnym układzie łuków zębowych dochodzi do nieprawidłowości w przepływie powietrza, a co za tym idzie poważnych zniekształceń wypowiedzanych głosek. Mowa staje się przez to zamazana, niewyraźna i mało zrozumiała, a kontakt z rozmówcą znacznie utrudniony.

W **przodozgryzie** dolne siekacze i kły zachodzą na zęby górne. Taki układ sprawia, że głoski dentalizowane mogą być wymawiane międzyzębowo lub przyzębowo (zmienia się także położenie języka, który wsuwa się w przestrzeń między zębami lub zbyt mocno się z nimi zwierza).

W **tyłozgryzie** występuje dotylne przesunięcie żuchwy. Współwystępuje z tym obniżenie napięcia mięśni wargi górnej i/lub zwiększenie napięcia wargi dolnej. W rezultacie może dochodzić do powstawania szczeliny między łukami zębowymi, która powoduje nieprawidłową wymowę głosek s,z,c,dz.

Zgryz otwarty polega na powstaniu szczeliny między łukami zębowymi. Niemożliwe jest wówczas zżarcie siekaczy i kłów. W tym przypadku upośledzeniu ulega nie tylko wymowa, ale również czynności gryzienia, żucia i połykania. Najczęstszą przyczyną powstawania tej wady jest przetrwały nawyk ssania palca lub smoczka. W aspekcie mowy największej modyfikacji ulegają głoski t,d,n,s,z,c,dz.

Zgryz głęboki polega na pogłębieniu zżarcia siekaczy. Oznacza to, że siekacze górne przykrywają znaczny fragment siekaczy dolnych. W tej sytuacji głoski dentalizowane mogą ulec zniekształceniu, gdyż brak jest tarcia powietrza o krawędzie siekaczy.

Z powyższej charakterystyki jasno wynika, że wady zgryzu mają wpływ na powstawanie wad wymowy. Ponadto oddziałują również na budowę mięśni twarzy. Przetrwale wady zgryzu mogą przyczyniać się do nadmiernego napinania mięśni twarzy, nienaturalnego układania szczęki i żuchwy. Mają również swoje odbicie w ogólnej „estetyce twarzy”. Dlatego zanim przystąpimy do pracy nad korygowaniem wad wymowy dziecka, należy sprawdzić, czy przyczyną nie jest wada zgryzu. Wówczas natychmiast należy skonsultować się z lekarzem stomatologiem i ortodontą.

*Autor: mgr Magdalena Gutkowska, neurologopeda
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koluszkach*